

MALI ISTRANIN

Lijepa igračke

kao i hiljade vrsti druge robe nađete

u glavnom katalogu

Kastner i Öhlera

Zagreb, Ilica 4

koga dobivaju čitatelji „Malog Istranina” izvan Zagreba **besplatno**

TISKARA C. ALBRECHT (PETAR ACINGER)

RADIĆEVA 26 ZAGREB TELEF. 3070

IZRADBA SVIH BANKOVNIH TISKANICA
KAO I ZA SVA TRGOVAČKA I PRIVATNA
PODUZEĆA - KNJIGE, BROŠURE I T. D.

SPECIJALNA IZRADBA PLAKATA

MALI ISTRANIN

GOD. III. ZAGREB, OŽUJAK ŠKOL. GOD. 1931./32. BR. 7.

Sretan Uskrs!

Tri je puna dana ležao u grobu... Kad su došli dani teških iskušenja, Veliki Petak, Muka, Golgota i umiranje na križu, svi Ga ostaviše, pa i oni, koji Mu do pred kratko najgrlatije prisizahu... Juda iz Kariota, ern, garav, košto mu bijaše garava pogana duša, videći da se ne može drukčije Njime okoristiti, prodao Ga je za trideset srebrnjaka.

Dušmani su likovali. Njihove su spletke uspjele. Bijahu Ga nadvladali, Popljuvan je, razapet i mrtav...

Rimski je vojnik gordo stajao uz grob pobijedenoga, uništenoga. Ali On ne bijaše umro. Izvršio je samo svoju veličanstvenu misiju. Može li Bog — Pravda vječna, umrijeti?

I trećeg se dana razvalila nadgrobna ploča, zabrujali su angjeoski zborovi, vojnici su popadali, izbezumljeni od strave, zaslijepljeni nebeskim sjajem Onoga, za koga su držali da je sramotno podlegao.

Aleluja, uskrsnuo je Gospod, pobijedila je Pravda!

Sretan Uskrs!

Uskrs, blagdan ljubavi

Odvezala se zvona, zabrujala svečano, zakluktala i zacilikala, a srebrni se njihov glas razlio brdom i dolom.

Titraji su njihovi zakucali na svaki prozorak, probudili oda snašarne cvjetove, visibabe bijele i ljubice skromne...

Sva se priroda zaodjela u svečano ruho, sve se obnovilo, oživjelo novim životom. Svi su stvorenici Božji izišli iz svojih skrovišta na blago proljetno sunce. Doletješe laste i vinuše se strjelovitom brzinom u plave vedrine nebeske, ptice zapjevale u slobodi, sjatile se i posavijale gnijezda. Iz domova su izmiljila djeca, da se veselo poigraju, izišli su i starci, kojima je nova, svježa krv zakolala staračkim žilama...

Uskrsnuće, proljeće, proljeće, novi život...

A čovjek, to najsavršenije djelo ruku Višnjega Tvorca, pristupa u ove svećane dane, pročišćena srea i obnovljenih osjećaja u hramove Gospodnje, da svetkuje blagdan nad blagdanima, **blagdan Ljubavi**.

Jer su i krvavi Veliki Petak i slavni dan Uskrsnuća Gospodnjeg vrhunac ljubavi. Ljubavi Božje spram čovjeka.

Ljubav, to najsvetije čuvstvo, što ga je Bog, koji je sama Ljubav, usadio u srea sviju živih bića, bila je ona, koja je tu božansku tajnu, tajnu trpljenja i umiranja Boga-Čovjeka, stvorila...

Ljubav je ona, koja pokreće svijetom, suncem i mjesecom i ostalim zvijezdama i svakim životom svemira. I ništa se, pa ni najmanji znak života ne pokazuje u svemiru bez tog uzvišenog osjećaja...

U svećane ove dane, pročistimo i mi dušu, obnovimo je i preporadimo, kako se obnavlja i preporadja sva vasiona...

Veličajno čuvstvo ljubavi neka prožme sve nas, neka obuzme dušu našu, neka prodre u svaku žilicu našu.

Ljubimo Onoga, koji je stvorio i nas i sve ljepote oko nas. Ljubimo Ga svim srcem svojim, svom dušom, svim osjećajima svojim, jer je i On nas ljubio toliko, da je zbog nas i sreće naše pošao na Kalvariju i u najstrašnijim mukama na njoj umro na križu...

Ljubimo Domovinu, dobru majku sviju nas i neka je svaki naš čin, svaka naša misao posvećena Njoj, Njenoj sreći i procvatu...

Ljubimo drage roditelje, koji su nas u muci rodili, teškim nas žuljevima u znoju othranili i odgojili. Neka nikada nijedno naše djelo, nijedna riječ naša ne bude takova, da bi im se dobro očinsko srce moralo rastužiti...

Ljubimo i učitelje svoje, koji najljepše časove svoje mladosti i svoga života posvećuju nama, da od nas stvore ljude, čestite i vrijedne članove ljudske zajednice.

Ljubimo se međusobno, ljubimo svu braću, a naviaštito onu, koja trpe i stradaju, jer su ona najpotrebnija naše ljubavi, naše topline i iskrenih osjećaja. Ne zaboravljajmo ih u nevolji, mislimo na njih, pomozimo im, kako god svojim skromnim silama možemo, ne tražeći zato nikakve naplate, nikakve hvale...

Pa ako nijesmo dosada takovima bili, ako srce naše nije bilo čisto i bez grijeha, uskrsnimo sada, kaošto uskrisuje sav svemir. Na nov život, s novim odlukama, s novim poletom. Na rad za one, koji trpe i nedužni stradaju.

Molimo Gospoda, neka bi i njima dao da dočekaju svoje Uskrsnuće, da bi im prestao crni i kobni Veliki Petak...

A Gospod, koji je dobar otac sviju nas, a napose onih, koji pravedni trpe, čut će nas i uslišati. O, hoće zaista! Svi mi u to živo i nepokolebivo vjerujemo. Jer znamo, da je On u svojoj vječnoj Premudrosti tako odredio, da uvijek iza ernoga i kobnog Velikog Petka svane svijetli i slavni dan Uskrsnuća....

Fra Kazimir B.

Francuska? Ovdje je Francuska!

Godine 1870. vladao je u Francuskoj car Napoleon III. nećak velikog Napoleona I. Bonaparte. Taj se je vladar zapleo u nesretan rat s Nijemcima. Njegova vojska bila je više puta potučena. Kad se više nije mogao braniti na otvorenom polju, zatvorio se sa 100.000 vojnika u grad Sedan, ali se je dne 2. rujna 1870. morao predati Nijemcima. Dva dana zatim proglašena je u Parizu republika, a Napoleon III. morade u Englesku, gdje je tri godine iza toga umro.

Međutim su Nijemci bili provalili u Francusku i opkolili Pariz, koji se je nakon višemjesečne opsade morao predati. Nato je sklopljen mir. Francuska je morala platiti Nijemcima 5 milijarda franaka ratne odštete. Ni po jada da su se Nijemci samo time zadovoljili. Francuzi su dobri rodoljubi, otkinut će oni sebi od ustiju, pa će platiti, samo da im neprijatelj što prije izade iz njihove mile zemlje. Ali Nijemac je tražio mnogo više: tražio je, da mu Francuska mora dati i dvije svoje pokrajine, krasnu Alzaciju i bogatu Lorenu. Francuska je morala i na to pri-

stati. Kad se o tome pročulo, zaridala je cijela zemlja, a ljuto su zakukali i žitelji onih nesretnih dviju pokrajina.

U otrgnutim zemljama počeli su odmah Nijemci progoniti Francuze, posegli su u crkve i u škole i otuda tjerali lijepu francusku riječ a nametali svoj tvrdi govor. Ali plemeniti su Alzačani ostali vjerni svojoj staroj domovini Francuskoj. Crtica, koja to potvrđuje, a koju ćemo sada ispričati, nije izmišljena, istinita je, a dogodila se 4. rujna god. 1886. u malom alzačkom selu St. Louis, i donijele su je sve veće svjetske novine tih godina.

Toga dana došla su u selo tri čudna čovjeka. Prvi je imao na glavi šljem, a bio je u časničkom odijelu. Zvao se Müller. Drugi se zvao Schwab i imao je na glavi vojničku kapu, a na leđima dugačak ogrtač. Bio je ružan, sitan i po licu sudeć, kao da je neizrecivo gladan.

Treći se zvao Reiter. Nosio je široki šešir i plavi ogrtač. Ta tri čovjeka bili su Nijemci i došli su da pregledaju škole u Alzaciji, a toga dana banuše baš u selo St. Louis.

Okolo njihovih kola sakupili se odmah znatizeljni ljudi, ali kad su upoznali u njima Nijemce, odmah su se prezirno udaljili, dok su se ova trojica došljaka uputila ravno u školu.

Namještajući koji ogrtač, koji kaput, udoše u školu, u kojoj je šestoro djece slušalo blagu riječ svoga mladog i ozbiljnog učitelja. On je tumačio zemljopis i malim štapićem pokazivao po velikoj šarenoj karti.

Kad Nijemci udoše, učitelj im pode u susret. On je bio Francuz, rodoljub, ali vlasti je susretao s uobičajenim poštovanjem.

Reiter opazi među učenicima jednog lijepog dječaka, kome je titrao vragoljasti posmijeh na ustima. To dijete bilo je sirotinjski odjeveno, ali je sve na njemu bilo čisto, a haljine su mu bile crne boje. Pri ulazu stranaca i taj je dječak ustao kao i svi ostali.

Reiter je odmah pristupio k njemu, a za njim i druga dva Nijemca. Schwab i Müller.

U školi je vladala tišina Schwab se približi dječaku i upita ga, zlobno ga gledajući:

- Kako se zoveš?
- Jean Hermerille.
- Koliko ti je godina?
- Dvanaest!
- Koje si vjere?
- Katoličke!
- Imaš li oca?
- Poginuo je za domovinu!
- Otkada nosiš crninu?
- Otkako nemam oca! Moj otac, djed i ujaci bili su u ratu vojnici i svi su poginuli za domovinu.
- To te ne pitam! Što znaš?
- Ono, što sam učio!
- Znaš li, na primjer, koji je najznamenitiji od svijeta naroda u Evropi?
- Znam!

— Da čujemo!

Mali plavi Alzačanin odgovori:

— Prvi i najznamenitiji narod je francuski

— Francuski!! povikaše srdito u isti mah sva tri Nijemca, dok im se obrazi od srdžbe zarumenješe. Iza kratke šutnje dreknuše sva trojica:

-- Prvi narod na svijetu, najljepši, najbogatiji, najplemenitiji, nepobjedivi i najslavniji je njemački narod!

Potresen, preneražen, siromašni je dječak uporno ponavljao:

— Francuski je... francuski... francuski...

— Što ti znaš što je to Francuska? — povika Müller pobjedonosno. To je upropašćena zemlja, opustjela, osvojena i pobijedena. Gdje je Francuska, daleka. nikakva država...

Schwab nadoda dostojanstveno:

— Kakva Francuska, magarče jedan, ti ni ne znaš gdje je, ti si neznalica.

Reiter se zlobno nasmijao zbunjenosti maloga dječaka.

Ali tada se mali ispravi, mali Jean Hermerille, mladi Alzačanin plave kose, a svi drugi učenici upriješe u nj svoje poglede; divili su se njegovoj otpornosti.

Ožarena lica, drhćućih usnica, iskoči Jean naprijed, razdere svoj crni prsluk i snažno se udarajući po prsima, kao da bi htio ustaviti potreseno srce. viknu gromko, da se djetinji njegov glas razlegnuo po svoj sobi:

-- Francuska! Ovdje je Francuska naša lijepa velika Francuska. Ovdje u ovom srcu malom, ali junačkom i nema te sile, koja bi je mogla odavle istrgnuti...

Danas je Alzacija opet francuska., Francuzi su u svjetskom ratu pobijedili Nijemce i opet dobili svoju Alzaciju. Mali Jean Hermerille, ako još živi jamačno je danas neizrecivo sretan.

Brat i seka

Velebit: Dobro jutro, Učko! Dobro jutro seko!

Srcu si mi blizu, al ruci daleko.

Učka: Ne mogu te grlit, kralju naših gora,

Pa ti pozdrav šaljem preko sinjeg mora.

Velebit: Kako tebi, seko! Da l' te što god mori!

Učka: Neka brat stariji prvi progovori.

Velebit: Sele moja zlatna, sve po meni lupa:

Kiša, bura, magla, snijeg, strijele, krupa.

Razdrt i gô stojim na tronu visoku;

Smrznula mi studen i suzu u oku.

Učka: Jao tebi, brate, čemere i jade!

Velebit: Ne žali me seko; sve još ne propade.
Dok je glava živa tuga me ne hvata,
Banuti će sunce i na naša vrata!
Pastir sam ti postô — preko cijelog dana
Te otoke čuvam usred mora slana.

Učka: Mojim ovcam bijelim ti se dičiš rado...

Velebit: Kad smo jedne krvi, nek je jedno stado!
A kako je tamo na zapadnoj strani?
Jesu li ljudi dobri kô naši Ličani?

Učka: Istrani su moji od oka ljudine,
U njih zdravo srce i ruke radine.

Velebit: A istarski ptići? A Istranke male?

Učka: Vaj, dvije suze su mi sad niz obraz pale.
Jadna djeca naša i tužni nam rode!
U tuđe ih škole za ručice vode.

Velebit: A kada izrastu?

Učka: Tad se majke srame,
Za tudinskim sjajem ludo se pomame.
Na zlobu stranaca gledaju kroz prste
I Montemaggiore mene, Učku, krste...
Tko je junak takav, da se na me popne.
Sô na jezik metne, vodicom me škropne?
Uz riku grômovâ božja ruka jaka
Pokrsti me davno kišom iz oblaka.
Ja se Učkom zovem.

Velebit: Evala ti seko!
Ej, da nisam tako od tebe daleko...

Učka: Što bi onda, brate?

Velebit: Na grudi bi ove
Stisnuo te čvrsto za duge vjekove,
Vesele bi suze lio ti u krilo...

Učka: I nama bi dvama tako lijepo bilo!

Vladimir Nazor.

Lijepa naša Istra

»Ovdje baš ne će biti sirotinje« uskliknut ćete, kad vidite ovu sliku. Čitav niz kola, na njima bačve pune vina, a na bačvama sjede veseli momci i nazdravljaju čašama i flašama.

Pravo rekoste. Slika prikazuje jedan od najbogatijih krajeva Istre, a to je Poreština. Zemlja je tu bogata i rodna, polagano se spušta u širokim zaravancima do mora, a sva je zasadjena prostranim i lijepo obradjenim vinogradima, maslinicima i bujnim šumama. Smokava, lješnjaka i badema imade na pretek. Seljaci su uglavnom imućni ljudi. Ni jesu rijetke obitelji, koje imadu po desetak glava volova, po sto do dvjesta ovaca, a u podrumu od sto do pet sto. neke čak i do hiljadu hektolitara najboljega vina.

LIJEPA NAŠA ISTRĀ: Selo na Porestini

Ostali Istrani čitav taj kraj nazivaju Vlašijom, a narod u njoj Vlasima. Vlah je poseban tip istarskog Hrvata. Čudi je dosta opore. Šutljiv je i nije razgovorljiv kao što je na pr. Bezjak iz srednje ili Ljuburjanin iz istočne Istre. Počinjenu mu nepravdu teško opršta i ako samo može oprat će je krvlju. Oružje silno voli, pa već ko malo dijete zatiče za pojas nož, a prvina novcem, što ga steče nabavit će kuburu. Vlah ne poznaje šale. Onome, tko ga je uvrijedio ili mu ma kakvo zlo učinio, bez oklijevanja će »rankunom« raskoliti glavu. Mnogi ga zato smatraju surovim i divljim, nu tome nije tako, jer je u njega zlatno sree, samo ga valja upoznati.

Prijatelja uvelike cijeni i za njega će dati, ako je potrebno i život. Dobrog znanca ili prijatelja ni ne nazivlje drukčije nego najdražim imenima kao »lipi brat moj!«, »lipa krvi moja« i slično... Gostoljubiv je do skrajnosti. Kad mu dodje gost u kuću, načeti će najstariji pršnat, natočiti najbolje vino. Sam će gladovati, ali će gosta podvoriti gospodski.

E, pa dao nam dobri Bog, pa ja mu i mi jednom dodjemo u goste kao braća i prijatelji. Uvjereni smo, da bi nam taj naš dobri Vlah i krvi svoje dao.

Mali Čić*

Na Učki' gori
Ko mali ptić
Živi mali Čić
Ko ugalj je crn
Ubošt ga neće trn,
ma da ide bos
ko u grmu kos.
— Na Učki po klanou
Ovcu tjera: Darku,
i Belku i Šarku.
Frula mu usput svira
dirum, dirum dira...
— Mali Čić
ko ptić
ko kos
on je crn
i bos
— Na putu je trn,
oštar i crn
al ubošt ga neće
drn, drn, drn.
— U grmu fućka kos.
fućka: fić. fić. fić.

gled'te družu
ide mali Čić
Fić, fić, fić,
Ko ja i on je crn,
drn, drn, drn.
Ko u grmu kos
i on je bos
fić, fić, fić...
Na putu je trn.
oštar i crn,
al' ubošt ga neće.
drn, drn, drn...
— Dodi mali Čić,
fić, fić, fić
dirun, fić.
dirun fić, ...
— Dodi mali Čić,
crn i bos,
ugrmu te čeka ptić
crni kos,
fić, fić, fić. fić.

Vladoje Rovinjski

* Stanovnici Čićarije, gorskog predjela, koji se proteže od Nijeke do Trsta, nazivaju se Čićima. Većinom su pastiri i ugljenari, zbog čega su redovito garavi i crni.

Majčica priča

Bio sam malen. Vrlo malen. Gledao sam kako u rano jutro iza visoke Učke izlazi sunce. Naše su ovce sa svojim svilenim, bijelim runom već pasle po livadama. Sunčane prve zrake dotakle bi se runa naših ovaca, a ono se zasjalo ko suho zlato. — Ovce bi tada prestale pasti, podigle bi glavu i okrenule se prema Učki.

Uveče, kada su ovce odlazile kući, nad najvišim vrhuncem Učke, zasjala bi zelenkastim svjetlom neka zvijezda. Titrao je njen sjaj. Ovce su polako išle puteljkom prema kući, tralalikalala je moja frula, a moje su sve čežnje bile uprte k onome vrhuncu na kojemu je titrala ona zvijezda... Tako se je to ponavljalo svakoga jutra i svake večeri...

Došli su nekakovi ljudi. Crni. Maleni. Svoje gvozdeno šešire okitili su kokošnjim perjem. Odveli su moga oca daleko nekuda, u neku tuđu zemlju, gdje se govori nekakav tuđi jezik. Razbježalo se moje stado sa bijelim svilenim runom, a moje zvijezde, što je sjala lijepim zelenkastim sjajem navrh Učke, nijesam više vidio...

Jedne večeri kad se mjesečev sjaj razlio po bijelome kamenju u našem dvorištu, majka me je uzela u svoje krilo, gledala je vrhunac

Učke i pjevala... Pjevala je tiho, kao da je prigušivala u sebi glas... Nikada do sada nijesam znao, da moja majka ima ovako nježan glas. Gladila me po kosi, a ja nijesam nikad do sada osjetio, da su majčine ruke tako mekane...

Majčice!

Što je dijete...?

Jesi li, majko, kadgod gledala onu zvijezdu na vrhu Učke?

Jesam, dijete...

Reci mi, majčice, kakova je ono zvijezda? A gdje je sada ta zvijezda, majko...?

To nije zvijezda, dijete moje... To ti je neka bijela vila... Istranka se zove. Njezin dom je gore navrh Učke. Tamo su gole hridi. Tvrde su kao kamen. Kada nečime kresneš po tim hridinama, one se neće raspasti, nego frecaju iskre iz njih...

Iz dalekih ravni donijela vila pred davno, davno vrijeme, malenu stabljiku. Maleni hrastić. Posadila ga gore na najtvrđu hrid, na kojoj nije ništa htjelo rasti. Pod njenim toplim dahom i pjesmama, kamenje je postajalo mekano, a mali je hrastić svojim tvrdim žilama probijao te užarene hridi i srastao se s njime. Hranio se onom čeličnom snagom užarenoga kamenja, a vila ga je noću natapala zelenkastim kapljama Mirne-rijeke. —

Kroz stotine godina rastao je hrast. Vila ga je napajala kapljama vode i pjesmom frule, koju joj je iz dolina nanašao topli večernji lahor. Bure su drmale Učkom, ali hrasta više nijesu mogle iščupati.

Došli su oni ljudi s kokošnjim perjem na gvozdanim šeširima... Htjeli su s Učke strgnuti vilu Istranku, koja je onako lijepo čitavoj Istri sjajila zelenim sjajem... Zaplakala je mala vila, kada je vidjela te ljude s gvozdanim šeširom... Plakala je tiho, tiho, a suze su njene kapkale po kvrgastom korjenju staroga hrasta. Plakala je tako dugo dok se pretvorila u jecaj, uzdah, a snaga staroga hrasta primila ju je u se i postala je njegovom dušom... Odonda ne sjaji...

Kada odrasteš, dijete moje, pričaćeš drugoj djeci ovu priču. Reci im, da će jedne večeri s Učke začarlijati lahor i donijeti sa sobom dušu onoga staroga hrasta. Njen zelenkasti sjaj obasjaće sva dvorišta, crna ognjišta i runa naših ovaca...

A moja frula, majko...?

Iz škrinje ćeš izvaditi frulu i vili na njoj zatralalirati one pjesme, što ih je nekada slušala, kad se naše stado vraćalo s paše.

Vladoje Rovinjski.

Sjeti se svakom prilikom

„MALOG ISTRANINA“

Daruj koliko možeš u fond!

Majmun Klok, mali Jožić i njihove vragolije

»Hajde da se nadišemo svježega zraka i odmorimo« rekao je Jožić majmunu, nakon što se iskoprao iz utrobe ogromnoga morskoga kita.

Gazeći po pijesku na žalu približe se velikom jednom kamenu glatkom kao jaje, koji je virio iz pijeska i sjedoše na njega.

Žalosno je izgledao Klok. Sav raskrvavljen, oguljen i iščupane dlake. A k tomu još i gladan. Stao je čepkati po Jožićevim žepovima ne bi li našao nešto za pod zub. Našao je nekoliko komada tvrdih mornarskih »biškota«, kojima ih je opskrbio Bepo Crvić na brodu.

Sa slašću ih pojedošu, a onda se protegcše na glatkom kamenu da se osuše i otpočinu.

»Zaboga, što se to dešava!« krikne najednom Jožić iznenadjeno, a i Klok je djipnuo u vis, jer se nadjoše najednom medju morskim valovima. Ogromni glatki kamen, na kom su sjedili najednom je prohodao. ispružio ispod sebe četiri noge i prilično: se brzinom otkotrljao u more.

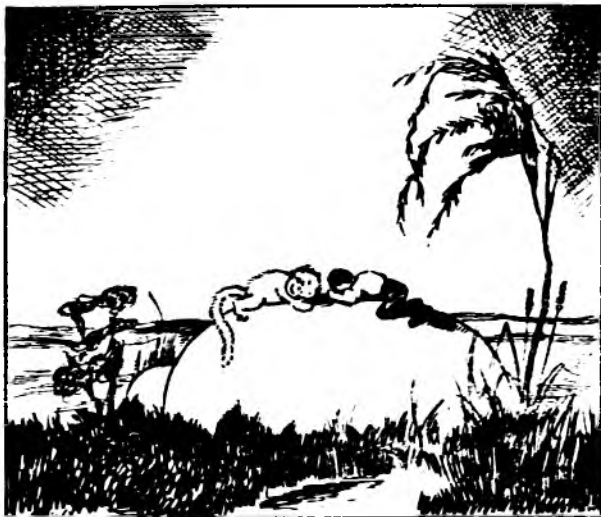
»Ta to ni nije kamen, nego ogromna morska kornjača« usklikne zadivljeno Jožić i skoči s kornjače, a Klok za njim. Bilo je već krajnje vrijeme, jer bi se umalo bili našli medju valovima...

»Čudna je zemlja ta Kina, zar ne Klok«? pitao je Jožić. »Bolje ti je kod nas, gdje si barem siguran, da kamen na kom sjediš ne će dobiti noge.«

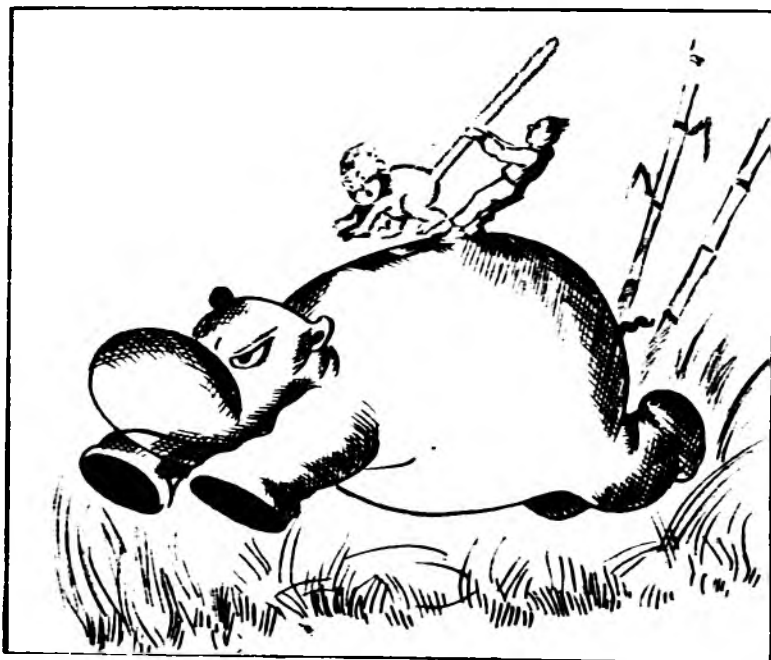
»A sada ćemo dalje. Valja da dodjemo do kakvog sela, da nas ne bi ovdje kakove čudne životinje još pojele«, rekoše i uputiše se prema unutrašnjosti.

Hodali su i hodali, ali nigdje u blizini ni žive duše. Što su dalje išli to su dublje propadali u zemlju, koja je bila sama jedna ogromna močvara, kroz koju je proticala i valjala se lijeno nekakva široka žuta rijeka, blatna i puna mulja.

Gladni i iznemogli hodali su tako cijeli dan do koljena u blatu. Pod večer klonuše na smrt umorni.

»Gdje ćemo da legnemo?« rekao je Jožić i stao se okretati ne bi li našao na kakvo suho mjesto.« Legnemo li na ovo blato propast ćemo u njega do jutra i ugušiti se.«

I kao da im se sam Bog smilovao ugledaju u taj čas kako viri iz blata malo nadignuta prostrana čistina. Pohrle do nje i lijepo se na njoj protegnuše. Bio je to opet jedan ogromni skoro dvadeset metara široki kamen. Povališe se na nj i slatko usnuše.

Čim je zora zarudila Klok je već bio na nogama. Skočio je s ležaja i stao sabirati u šikarju granje i suhu travu, da zapale vatru i malko se ugriju. Dotle se probudio i Jožić nametao na kup triješća i izvadio iz žepa posljednju šibicu, koja mu je preostala u škatuljici s napisom »Čuvajmo naše more«, što ju je još iz Zagreba donio i potpali vatru.

Vatra je veselo planula i za čas se razgorila. Protezali su trudne udove grijući se kraj vatre.

Najednom užas i strava.

Čudnovato je to kinesko kamenje. Ogromna ploha na kojoj su sjedili digno se, zaurla strahovito, da su im skoro bubnjići popucali u ušima, stane se vrtiti gazeći i uništavajući sve oko sebe, da je blato prtilo na sve strane.

»Gotovi smo« krikne Jožić. »Zbogom Zagrebe, zbogom Istro i Mali Istrani.« Od straha je izgubio glavu.

Nije tako Klok. U majmunskoj njegovoj glavi brzo je sinulo. Ta tamo u Kongu, gdje se on rodio to su bile svakidanje pojave.

Ogromni vodeni konj ležao je zagnjuren u blatu, a kad tamo oni su mislili da je to neka tvrda suha kamena ploha. Kad su mu zapalili na koži vatru probudio se i strahovito riknuo.

A sada je pojurio kao sve strijele nebeske. Jožić i Klok grčevito se držahu za njegova ledja, da ne padnu u blato i uguše se, a sigurno bi ih bio i vodeni konj zgazio i razmrcvario, da ih je mogao dohvatiti. Nu na svojim ledjima nije ih se mogao nikako dočepati. Jurio je strahovito brzinom po močvari, preplašen vatrom, koja mu je gorjela na ledjima i bježao, bježao.

Najednom se začuje tutnjava topova i puškaranje. Vodeni je konj bio zabasao baš među bojne linije na kinesko-japanskoj fronti. Sve ga to nije preplašilo, jer ga je strašno palila vatra na ledjima pa je od muke bio pobjesnio.

Jožić i Klok ugledaju najednom pred sobom mnoštvo oboružanih vojnika, koji su pucali da je sve dimilo. Vodeni se konj zaletio među njih, gazeći i uništavajući sve pred sobom.

»Čin-čan- naga-saki — i osaki-« kričali su japanski vojnici, jer to bijahu Japanci, i stadoše bježati glavom bez obzira ostavljajući puške, topove, odbacujući šljemove i torbe, samo da lakše bježe.

Za nekoliko minuta japanske vojske ne bijaše ni za lijek.

»Hiu-hiu- jan- se- ki-angi-« začuju najednom Klok i Jožić iza svojih ledja vesele pobjedničke poklike. Bijahu to Kinezi, koji su s velikim začudjenjem promatrali tu čudnovatu borbu.

Najednom se vodeni konj sruši. Jedan ga hitac što ga bijaše odapeo jedan Japanac na bijegu pogodi ravno u oko i on se strovali.

Klok i Jožić sidju i nadju se okruženi Kinezima, koji su im veselo čestitali.

Imali su i zašto. Ta rastjerali su svu japansku vojsku, proti kojoj su se oni nekoliko dana borili uzalud.

Došao je sam kineski general Feng, pružio Jožiću ruku i junački mu je stresao. A i sam njihov veliki mandarin, koji se ovdje nalazio, zagrlio je majmuna.

»Dodjospo vam u pomoć, da branimo Vašu slobodu« rekao je Jožić. »Mi smo borci za slobodu.«

Odmah dovedoše nekog tumača.

»Bepo Crviću daj da te zagrlim,« klikne Jožić ugledavši tumača. Zaista bio je to pravi pravcati Bepo Crvić onaj mali od foguna.

Prijatelji Malog Istranina

Kako je našim prijateljima mnogo stalo do toga, da bi se list održao, povećao i proširio najbolje dokazuju brojni dopisi, koji nam svakog dana stizavaju. A prilikom doznačivanja pretplate svaki od njih upotrebi zgodu, da nam kaže bar nekoliko toplih riječi i iskrenih želja. Mi im svima posebno ne možemo zahvaliti, ali neka znadu, da su ta bratska pisma i pozdravi naša najveća zadovoljština i mi im se od srea zahvaljujemo na pažnji, koju time iskazuju ne nama, nego našoj i njihovoj Istri.

Osim toga sjećaju se naši prijatelji svakom prilikom i fonda našeg lista, pa su tako u zadnje vrijeme darovali:

Po 3.— din: Zdenka Tončić, Karlovac; Ladislav Dorčić, Srdoči.

Po 4.— din: Ivan Samardžija, Sv. Juraj kod Senja; Prof. Franjo Frankola, Krk; Savo J. Mikić, Gjenović; A. Marčac, Zagreb.

Po 8.— din: Dr. Fra. Izidor Kamalić, Korčula-Badija; Mate Milovčić, Vrbnik; Dr. Josip Avelini, Hvar; Albert Rubeša, Subotica; Marija Švaglinac, Zagreb; Dragutin Culja, Tivat; Josip Trapan, Tivat; Franjo Hafner, Ivanec; Antun Crnobori, Risan; Ignacije Mandić, Vršac; Ing. Adam Armanda, Tivat; Aleksandar Donat, Blatna; Bruno Lorini, Split; Jelka Flego, Maribor.

Po 12.— din: Josip Crljenica, Cervenka.

Po 14.— din: Edo Bolčić, Zagreb; Dir. Nakić-Vojnović, Krk; Josip Baselli, Tivat.

Po 16.— din: Prok. Ivo Fischl, Zagreb.

Po 18 din: Petar Prodan, B. Monoštor; Izidor Both, Petrinja; Sime Križmanić, Vir. Konaci; Antun Flego, Zagreb.

Po 26.— din: Josip Štadić, Valpovo; Ing. Josip Aijinović, Zagreb.

Po 38.— din: Roman Banko, Kumbor.

Po 50.— din: Aleksandar Freadenreich, Zagreb; Ivo Štrk, Split; Rikard Katalinić-Jeretov, Split.

Među prijateljima »Malog Istranina« u Tivatu sabrao je g. Grgo Radošević 50.— din, koje su darovali: Josip Trapan 20.—; Marijan Barbalić 5.—; Grgo Radošević 5.—; Romelijo Berguljan 5.—; Anton Glavina 5.—; Viktorija Škoda 5.—; Blaž Đurović 5.—.

Gosp. Dr. Eugen Nežić iz Benkovca šaljući pretplatu za sebe doznačuje još 24.— din riječima: »— molim Vas da pretplatite na Vaš lijepi list još dva vrijedna učenika osn. škole — Isto tako i gosp. Oskar Mataušek iz Beograda.

Povodom smrti blagopokojnog prof. Ivana Mandića umjesto cvijeća na njegov grob sjetili su se našeg lista ovi naši zagrebački prijatelji:

Po 100.— Din: Josip Lučić; Po 50. — Din: Dinko Brumnić; Anton Slavec; Josip Milohanić; Zoran Škerl; Roman Marčelja; Po 40.— Din: Šime Slipčević; Po 26.— Din: Ivan Rimanić; Po 25.— Din: Emil Jeletić; Po 20.— Din: Andrija Košuta —Leban; Viktorija Sandalj; Antun Žmikić; Antun Varljen; Josip Bakarčić; Mate Leverić; Ljubica Puhalo; Viteslav Gansel; Milka ud. Vlah; Luka Kirac; Dr. N. N.; Dr. Ante Kraljić; Po 15.— Din: Ing. Jelušić; Po 10.— Din: Ambrož Ančić; Stanislav Ivančić; Vjekoslav Eleršić; Albin Marčelja; Franjo Slavić; Marko Depeder; Aleksandar Hafner; Ivan Lovrinić; Vjekoslav Trinajstić; Fani Birk.

Donoseći imena ovih naših požrtvovnih prijatelja i dobročinitelja ponovno podvlačimo, da nijedna para koja dođe »Malom Istraninu« ne smije biti upotrebljena u drugu koju svrhu nego za gajenje i proširenje kulta Istre. Nema tu ni honorara ni ličnih nagrada ni u kojem obliku. Ovo je list koji vodi samo ljubav, samo idealizam.

Tri hiljade siromašnih a vrijednih učenika dobiva list besplatno. Jedanaest hiljada komada razaslano je širom Jugoslavije. Nema danas sela u Jugoslaviji, pa ni u najzabitnijim bosanskim planinama, kamo »Mali Istranin« ne dolazi.

Plaćeni rad takove rezultate ne bi mogao dati. To može da postigne samo ljubav.

Poduprite nas, prijatelji, sjetite se svakom zgodom »Malog Istranina«.

Stari dome

Bijehi: Vl. Nazora.

Uglazbio: Ivan Matetić

Mio mi je svaki prozor,
Mio mi je kućni prag,
I na krovu dimnjak crni
Srcu mom je uvijek drag.

Ja u tebi još ne vidjeh
Zlato, svilu, ni mramor,
Al si za me ipak ljepši,
Nego što je carski dvor.

U tebi me majka rodi,
U tvom krilu rastem ja,
Bosilje u loncu vonja,
Na ognjištu vatra sja.

Stari dome oca moga
Stari dome djeda mog,
Vazda bio čvrst kô kremen
I dobri te čuvo Bog!

Prevejanost staroga lisca

(Po tuđem izvoru.)

II. Medvjed kod lisca.

Šumić je mirno i zadovoljno sjedio u svojoj jazbini. Oko njega igrahu se njegova djeca: Brzić i Lukavić. Otac im je donio meda i njihovi želučići bijahu puni pa im nije stalo do ničega. Najednom začuju kucanje na vratima. Brzić i Lukavić se brzo sakriše u svoje sobice. Izvana čuo se glas: »Oj, junače i prijatelju, otvori! Tvoj prijatelj medvjed želi da s tobom govori o vrlo važnim stvarima. Šalje me naš premilostivi kralj, da odmah k njemu dođeš na opravdanje. Moraš odmah doći, jer te inače čeka velika kazna.«

Šumić pogleda kroz prozor, da se uvjeri je li to uistinu medvjed. Kad ga je opazio, reče sam u sebi: »Tebi ću pripremiti krasno iznenađenje«, otvori vrata i pozove medveda u svoj stan. Nazove mu dobrodošlicu i reče mu:

— Dragi prijane, sjedni i otpočini malko.

Budi bez brige, ja ću s tobom otići, ali danas nemogu, jer osjećam strašne boli u želucu. Jeo sam previše meda pa mi je naškodilo. Joj, joj, joj, kako me tiska u želucu...

— Šta si jeo? Zar meda? Daj mi nešto toga finog jela, pa ćemo moći i do sutra da počekamo na naš odlazak.

— Drage volje bi udovoljio tvojoj želji, ali, dragi moj čika, ja meda nažalost nemam kod kuće, — reče lisac. — Ako želiš možemo lako do njega doći; imade ga seljak koji stanuje dosta daleko od mog stana. Ja ću ići s tobom pa ćeš moći gospodski ručati.

Medo bijaše time sporazuman. Dođu u seljačko dvorište Tu je ležalo deblo ogromnog hrsta što su ga seljaci naumili rasjeći. Zabili su u nj dva debela klina da se lakše raspukne po dužini. Lisac reče: »Eto, u ovom debalu imade meda koliko želiš. Gurni njušku duboko unutra, ali pazi, molim te, da odviše ne jedeš, jer bi mogao iako nastradati.«

Medo poslušao lisca. Turi u raspuklinu debala prednje noge, a moj šumić izvuče klinove, a drvo stisne sladokuscu noge. On počeo od boli brundati, pa jaukati i urlikati da se sve orilo. Lisac je stajao nedaleko i reče pakosno: »Zar te već želudac boli? Evo ti nagrade za tvoju pandursku dužnost.«

Medo je sve jače urlikao i zapomagao. Seljak se probudi, uzme vile i potrči u dvorište. Kad ga je lisac opazio, podbrusi pete i odmagli kući. Seljak pozove u pomoć susjede. Oni dotrčaše raznim oruđem. Vidjevši Lijenivić da mu se ozbiljno radi o glavi, trgne se naglo i uspije da se spasi od očite smrti, ali komad kože njegove

lijeve noge ostane u debalu. Krvareći pobjegne. Jedva mu uspije da iznese živu glavu. U šumi rade izvor, opere si rane i legne da otpočine. Kasno u noći jenjale su mu malko boli i zadrižema....

Drugog jutra krene hramajući kralju. Kad ga ovaj ugleda, upita ga: »Moj dobri medo, šta je to s tobom? Što se desilo? Gdje je lisac?

Medo mu sve ispriповijedi kako ga je lisac nasamario. Kad je lav sve razumio, stanu mu iz očiju frcati strijele od bijesa i ljutine i reče: »Taj će mi lisac tu bezobraznost grdno platiti«, i zamisli se duboko. Nakon dugog premišljanja pozove preda se mačka Predića i reče mu: »Ti ćeš ići po lisca, ali pazi da se ne osramotiš i da ne nastradaš. Budi oprezan sa tim prevejanjem.« Predić se duboko pokloni i odvrati: »Veličanstvo, ne strahuj za mene. Dosta sam svijeta prošao i mnogo toga doživio; poznam lisičju lukavost, ali znam se i ja previjati i neiskren biti.« Pokloni se ponovno i ode.

Sužak

(Drag. Lukež.)

(Nastavit će se.)

MALI ISTRANIN ZA ODRASLE.

Nekad bilo sad se spominjalo

(Piše: Zvane Vuk iz Radmani)

Čudo nad čudesima: kočija bez konja.

Mnoge bih Vam dogodovštine iz djetinjstva proboravljena u onoj našoj pustoj Istri mogao ispričati. Nu, kamo bi nas to dovelo?! Da pođem onu o »grdelinima« (češljugarima). kadno mi je pokojni župnik Gorec isprašio suncobranom hlačice?

Bijaše to tako: Na kestenu ukraj kapele Majke Božje lurdske savili grdelini gnijezdo, a ja se popeo na vrh stabla, pobrao tri, četiri golišava ptića i strpao ih u njedra, pa da ću s njima u krletku.

Ne bijah još pravo stupio na zemlju, a ono stalo nešto mlatiti po meni da se sve prašilo. Bijaše to župnik, koji je iz kapelice promatrao moje akrobatske vještine, dočeka me i isprašio, da je bila milina.

To su uostalom malenkosti i svakidanje stvari. Prva je prava senzacija bila za mene u malom istarskom selu: »kareta priz konji«. Možete li zamisliti malo seljačko dijete, negdje u zabiti nakraj Istre, koje nema pojma ni o benzinu ni o motoru, ni o elektriciteti ni o akumulatorima, pa čak ni o gumama i tad najednom ugleda pred sobom u oblaku dima i prašine, a u t o m o b i l, koji ugledav me na cesti strahovito zatrubi, uz paklenu buku projuri mimo mene i izgubi se kao začarana kola Ilije gromovnika u daljini...

Ne stidim se priznati, pa ma me svi ismijali, da sam od straha formalno pao na... hlačice usred ceste, kad sam to čudo nevidjeno prvi puta ugledao... Dim, buka, oblak prašine, trublja, gumeni kotači, koji se okreću silnom brzinom, a konja, magarca, vola, pa ni psa nigdje u blizini da ih poteže, a ipak kola jure, jure ko da ih sam pakao tjera.

Sav uzbudjen pohrlio sam kući da pričam o tom čudu nad čudesima.

»Mamo, mamo«, jedva sam izustio od uzbuđenja, »vidio sam karetu priz konji.«

Moje je uzbuđenje brzo splasnulo, kad sam opazio, da to za moju majku nije nikakva senzacija. Pogotovo me uvrijedilo skoro prezirno držanje starijega brata, koji je samo odmahnuo rukom: »šljutavac, to ti je bilo letriko!«

»Letriko?!« Kareta priz konji zove se dakle letriko.

Saznao sam veliku tajnu i smatrao sam se neobično pametnim. Karetu priz konji nijesam nikada više tako nazivao, nego sam je učeno zvao »letrikom«. I stoput sam na dan, čim bi kakva kola malo jače zaružila, jurnuo na cestu, sve čekajući, kad ću ga opet ugledati. Nijesam trebao dugo čekati. Stari poštini Blaž iz Pazina, koji je već nekoliko decenija vozio kroz naše selo i opet »cesarsku i kraljevsku« delencu (dihžansu) počao je u penziju. Njegov je poštanski rog utihnuo, a zamjenilo ga svojom trubljom »letriko«, koje je otada dvaput dnevno projurilo našim selom na putu iz Pazina u Poreč.

Kako se je osjećao medju našim Vlasima šofer, neki Bečlija, ne ću da pričam. Sigurno su mu ostale u živom spominjanju one »tombule«, po svim grabama, kuda su ga nekoliko puta prevrnuli Vlasi, ne mogući mu oprostiti, što im tjera i plaši blago, koje je znalo, čuvši buku automobila, jurnuti s ceste preko graba i polja u šikarje.

Jedamput bi mu navalili na cestu dva tri balvana, drugiput hrput kamenja, a jednom su prilikom Tinjanci podigli na cesti kraj sela Jakovic, čak pola metra visoki zid, na kom je siromah Bečlija skoro vrat skrhao.

Medjutim se i blago i ljudi i na tu novotariju privikli, pa se je doskora moglo vidjeti, kako se »gospoda tinjanska« u »brnavekama« i »kamižolama« voze u »letriku« u Poreč »na ribu.«

Svakog čuda za tri dana.

(Ima toga još)

Hižica

Volin unu malu, staru, šuplju i prez kreva hižu
ti pusti zid je nezrečeno drag,
Po cija dan mi oči do nje sižu,
sve gledan di njoj more tuče prag.

Stoji na drugoj strani, priko mora,
a uko nje je sami oštar skas.
Ma stari zidi trdi kako gora
vajk šviću na vitru, vajk daju svoj glas.

Oni me poznadu i još pamte da san proša
u mladih dani čuda puta tud.
Kadgod bin staroj hiži blizu z barkon doša,
skas javlja se: oj, zdravo sine, kud?

I kad bin tužan stiga s priko svita,
skas čeka me, pozdravlja zid i rt:
Pak, di si bija, kako pretelj pita,
i ča si, dite, tako suh i mrt?

Hižice moja, pametna i stara,
da bog učuva tvoj razronjen zid.
Ter svi moj rod je s tobom razgovara,
i moj otac, i did, i još pridid.

Mate Balota

ZAGONETKE I ODGONETKE.

MAGIČNI LIK

Sastavio Franjo Mihelčić, Lokve

			V				slavuj je ptica ...
			V				pristanište naše ratne mornarice
			V				zamjenica (posvojna)
			V				
			V				truško ime
			V				vrst zatvora
			V				naši pradjedovi

ISPUNJALKA.

Sastavio Franjo Mihelčić, Lokve

1		24			15		2		
	■		■	■		■	16		18 17
22		23	■	11	14	21	13	■	
	■	■	6	12	■	20			19
	■	7		10	8	■	5		
3		9	4						

Vodoravno: On 1—2 grad u Jugoslaviji, od 3—4 ptica močvarica, od 7—8 orkan bez jednog slova, od 6—12 dva samoglas., od 11—13 proizvod vulkana, od 20—19 na moru je, od 16—17 slavenski narod, od 22—23 ima lijepi cvijet.

Okomito: Od 1—3 grad Kraj Tise, od 2—5 glagol, od 6—4 pokazuje nam vrijeme, od 7—9 prijedlog, od 11—10 slika ili ... od 15—14 naša pramajka, od 18—19 ima ga u voću, od 21—20 životinja, od 24—23 ide natraške.

ŠARADA

Sastavio Franjo Mihelčić, Lokve

Zemlja nam je svim poznata, U Dalmaciji gradić stoji,
 Koju ljubi svak' ko brata, Malo duša broji.
 Sve to skupa sad ti dade
 Sina naše zemlje drage.

ISPUNJALKA

Sastavila: Vjeročka Kretić, uč. IV. razr. grad. škole, Delnice.

1					vrst ptice
2					naziv kod rodaka
3					muško ime
4					dio tijela
5					na glavi je
6					kukac
7					bez česa se ne može živjeti
8					živi u vodi
9					žensko ime
10					grčki bog

Početna slova od 1—10 daju ime najvećeg lirskog pjesnika u doba ilirskog pokreta.

ODGONETKE

Odgonetke zagonetki iz 6. broja.

1. Sunce, Istra, Guske, Tresu, Rebus.
2. Učka, Oči, Lokot, Drama.
3. Okomito: Ti, Da, Buda, Arapin, Ru, Ca, Čitati, Iz, Amen, Uk, Ar. Uh. — Vodoravno: Dar, Ibar, Raci, Ana, August, Panama, Oči, Izak, Tuna, Tih.
4. Ivan, Sova, Tava, Ruža, Adam.
5. Rado, Adam, Dama, Omar.

Ispravno su odgonetnuli: Dajina Gržinić, Slav. Brod (1, 2, 4, 5); Verica Linić, Podrvanj, p. Čavle (1, 2, 4, 5); Branko Savčević, Zagreb (sve); A. Bajer, Zagreb (1, 2, 4, 5); Juraj Krištof, Zagreb (sve); Berislavić Andjelko, Zagreb (sve); Vjekoslav Glogovšek, Zagreb (sve); Leo Loretić, Zagreb (sve); Drago Mateček, Zagreb (1, 2, 1, 5); Gjuro Križanić, Zagreb (sve); Stevo Herr, Zagreb (sve); Ivan Luketić, Zagreb (sve); Olenka Žuvić, Poljana-Preko (sve); Milka Jagodnik, Zamet (1, 2, 4, 5); Luka Grgurević, Zagreb (1, 2, 4, 5); Maik Šimović, Hamzići; Anka Kobasica, Bakar (1, 4, 5); Grubišić Dražen, Drniš (1, 4, 5); Milena Srdoč, Zamet (1, 2, 4, 5); Milan Prine, Zamet-Diračje (1, 2, 4, 5); Edi Deželjin, Zamet (sve); Albert Tićak, Grižane (1, 4); Vlado Andrašević, Zagreb (1, 5); Antun Čivić, Babinagreda (sve); Branko Bačić, Zagreb (sve).

Nagrađeni su jednom lijepom knjigom: Olenka Žuvić, Poljana-Preko, Branko Bačić, Zagreb, jer su njihova riješenja, osim što su ispravna, još i veoma uredna.

Molimo odgonetače, da na listove nalijepljuju marke, jer inače mi moramo plaćati globu. Pisma nek budu čista i uredna, a ne zamazana i zapackana.

Trgovina užarske robe i trgovina ribolov. predmeta

JOSIP BALKOVIĆ ZAGREB

PAVLA RADIĆA ULICA 3 — (prije Doga ulica)

TELEFON 4748

Brzojavi: **JOBALKOVIĆ** Zagreb

Račun kod pošte. Štedionica: Zagreb br. 35,376

Janjić i Nevečerel

Zagreb — Ilica 40

najveći izbor finog
rublja za gospodu

Gostiona Marko Branica

Nova Ves br. 2.

Sastajalište Istrana. Na glas, jer pruža gostima sve ugodnosti: primorska jela, dalmatinska vina, dva igrališta za „boće“ i kuglanu. Posjeduje lijepu bašću. Preporuča se Istranima.

TISKARA PERKO

vlasnici:

Aleksandar Perko i Miroslav Repatin
Zagreb, Gundulićeva ul. 26 - Tel. 5069.

Izrađujemo prvoklasno sve štamparske poslove kao listovne i zaključne papire, posjetnice, reklamne karte, račune, koverte, letake, plakate, brošure i t. d., — solidno i brzo.

Trudite besobvezno posudu.

Proizvod suhomesnate
robe

M. Mokrović Zagreb

Primorska ul. 10   Telefon 50-94

Jelačićev trg 4   Telefon 57-11

Josip Kovačić

trgovina košaračke, četkarske
užarske, sitarske i drvene
robe

Zagreb

Mesnička ul. 1   Telefon 6596

ODLIKOVANI KROJAČKI SALON ZA GOSPODU

A. Slavec

ZAGREB

MESNIČKA 1
TELEFON 7443

Veliko skladište najmodernijih prvorazrednih engleskih štofova

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 28. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 2a. Za tiskaru odgovara Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 28a.